

ЖАН ДЪО ЛАФОНТЕН

БАСНИ

София, 2020

Преводът е направен по изданието

JEAN DE LA FONTAINE

OEUVRES COMPLÈTES

Gallimard, « Bibliothèque de la Pléiade », 1991

Édition présentée, établie et annotée

par Jean-Pierre Collinet

На корицата: портрет на Жан ьо Лафонтен, художник Петър Станимиров

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

© Атанас Сугарев, Паисий Христов, Стоян Атанасов, превод 2020

© Стоян Атанасов, предговор 2020

© Издателство „Изток-Запад“, 2020

ISBN 978-619-01-0705-7

ЖАН ДЬО ЛАФОНТЕН

БАСНИ

Превод от френски

Атанас Сугарев

Паисий Христов

Стоян Атанасов

Редактор

Стоян Атанасов

КОЛЕКЦИЯ „ВЪРХОВЕ“

1. ДЖЕЙМС ДЖОЙС	♦ Одисей
2. ХАНС ЯКОБ ГРИМЕЛСХАУЗЕН	♦ Приключенията на Симплицисимус
3. ДАНИЪЛ ДЕФО	♦ Робинзон Крузо
4. АРТЪР КОНАН ДОЙЛ	♦ Три романа с Шерлок Холмс
5. ДЖОНАТАН СУИФТ	♦ Пътешествията на Гъливер
6. ЧАРАС ДИКЕНС	♦ Големите надежди
7. ХЪРМАН МЕЛВИЛ	♦ Моби Дик
8. РОБЪРТ ЛУИС СТИВЪНСЪН	♦ Избрано
9. АЛФОНС ДОДЕ	♦ Дребосъчето
10. СТЕНДАЛ	♦ Червено и черно
11. АЛЕКСАНДЪР ДЮМА	♦ Граф Монте Кристо, т. 1 и 2
12. МАРК ТВЕН	♦ Принцът и просиякът.
Приключенията на Хъкълбери Фин
13. ЕДГАР АЛАН ПО	♦ Историята на Артър Гордън Пим
14. ЧАРАС ДИКЕНС	♦ Коледна песен
15. ДЖОВАНИ БОКАЧО	♦ Декамерон
16. ФРАНЦ КАФКА	♦ Процесът
Присъдата. Новели и разкази
17. МИГЕЛ ДЕ СЕРВАНТЕС	♦ Знаменитият идалго дон Кихот
де Ла Манча, т. 1 и 2
18. РОБЕРТ ЩИЛМАРК	♦ Наследникът от Калкута
19. НИКОЛАЙ ГОГОЛ	♦ Мъртви души
Петербургски повести
Из „Миргород“
20. ТОМАС ХАРДИ	♦ Усекски истории и други разкази
21. ГУСТАВ МАЙРИНК	♦ Голем. Белият доминиканец
22. ХАРИЕТ БИЧЪР СТОУ	♦ Чичо Томовата колиба
23. ЖУЛ ВЕРН	♦ Капитан Немо
24. ДЪНСЕЙНИ, ЛЪВКРАФТ, ХОДЖСЪН	♦ Бащите на ужаса
25. АНДРЕЙ ПЛАТОНОВ	♦ Избрано. Том 1
26. РОБЪРТ ХАУЪРД	♦ Конан. Том 1 и 2
27. АНТОАН ДЪО СЕНТ-ЕКЗЮПЕРИ	♦ Романи
28. БРАМ СТОКЪР	♦ Градината на злото
29. ЕДГАР РАЙС БЪРОУЗ	♦ Тарзан. Том 1
30. ВОКТОР ЮГО	♦ Човекът, който се смее
31. ШАРЛ ДЕ КОСТЕР	♦ Тил Уленшпигел
32. БРАТЯ ГРИМ	♦ Немски сказания
33. УИЛКИ КОЛИНС	♦ Жената в бяло
34. ЯН ПОТОЦКИ	♦ Ръкопис, намерен в Сарагоса
35. АЛЕКСАНДЪР ГРИН	♦ Тайнствени истории
36. УОШИНГТЪН ЪРВИНГ	♦ Дяволът и Том Уокър
37. ХЕНРИ ДЖЕЙМС	♦ Портрет на една дама
38. О.ХЕНРИ	♦ Квадратурата на кръга
39. ЖАН ДЪО ЛАФОНТЕН	♦ Басни

Съдържание

БАСНОПИСЕЦЪТ ЛАФОНТЕН.....	5
ПРЕДИСЛОВИЕ ОТ ЛАФОНТЕН.....	15
ЖИВОТЪТ НА ЕЗОП ОТ ФРИГИЯ	21
НА ДОФИНА.....	35

Книга първа

I ЩУРЕЦ И МРАВКА.....	39
II ГАРВАН И ЛИСИЦА.....	40
III ЖАБАТА, КОЯТО ИСКАЛА ДА СТАНЕ ГОЛЯМА КОЛКОТО ВОЛА.....	41
IV ДВЕТЕ МУЛЕТА.....	42
V ВЪЛК И КУЧЕ.....	43
VI ЮНИЦАТА, КОЗАТА И ОВЦАТА В СЪДРУЖИЕ С ЛЪВА	45
VII ДИСАГИТЕ.....	46
VIII ЛЯСТОВИЦА И ПТИЧКИ.....	48
IX ГРАДСКИЯТ ПЛЪХ И ПОЛСКИЯТ ПЛЪХ.....	50
X ВЪЛК И АГНЕ.....	52
XI ЧОВЕКЪТ И НЕГОВОТО ОТРАЖЕНИЕ	54
XII МНОГОГЛАВАТА ХИДРА И МНОГООПАШАТИЯТ ДРАКОН.....	56
XIII КРАДЦИ И МАГАРЕ.....	58
XIV БОГОВЕТЕ ЗАКРИЛЯТ СИМОНИД	59
XV И XVI СМЪРТТА И КЛЕТНИКЪТ СМЪРТТА И ДЪРВАРЯТ	62
XVII МЪЖЪТ НА СРЕДНА ВЪЗРАСТ И ДВЕТЕ МУ ВЪЗЛЮБЕНИ	64
XVIII ЛИСИЦА И ЩЪРКЕЛ	66
XIX ДЕТЕ И ДАСКАЛ	68
XX ПЕТЕЛ И БИСЕР.....	70
XXI СТЪРШЕЛИ И ПЧЕЛИ	71
XXII ДЪБ И ТРЪСТИКА	73

Книга втора

I СРЕЩУ ХОРАТА С КАПРИЗЕН ВКУС.....	77
II СЪВЕТЪТ НА ПЛЪХОВЕТЕ.....	80

III ВЪЛКЪТ, КОЙТО СЪДИ ЛИСИЦАТА ПРЕД МАЙМУНАТА	82
IV ДВАТА БИКА И ЖАБАТА	83
V ПРИЛЕПЪТ И ДВЕТЕ НЕВЕСТУЛКИ	84
VI ПТИЦАТА, РАНЕНА СЪС СТРЕЛА	86
VII ХРЪТКАТА И НЕЙНАТА ПРИЯТЕЛКА	87
VIII ОРАИЦА И БРЪМБАР-РОГАЧ	88
IX ЛЪВ И МУХА	90
X МАГАРЕТО СЪС СЮНГЕРА И МАГАРЕТО СЪС СОЛТА	92
XI И XII ЛЪВ И ПЛЪХ ГЪЛЪБ И МРАВКА	94
XIII АСТРОЛОГЪТ, КОЙТО ПАДНАЛ В КЛАДЕНЕЦ	96
XIV ЗАЕК И ЖАБИ	98
XV ПЕТЕЛ И ЛИСИЦА	100
XVI ГАРВАНЪТ, КОЙТО ИСКАЛ ДА ПОДРАЖАВА НА ОРЕЛА	102
XVII ПАУНЪТ, КОЙТО СЕ ОПЛАКВА НА ЮНОНА	104
XVIII КОТКАТА, ПРЕВЪРНАТА В ЖЕНА	106
XIX ЛЪВЪТ И МАГАРЕТО НА ЛОВ	108
XX ЗАВЕЩАНИЕТО, РАЗТЪАКУВАНО ОТ ЕЗОП	110

КНИГА ТРЕТА

I МЕЛНИЧАРЯТ, СИНЪТ МУ И МАГАРЕТО	115
II ЧОВЕШКИТЕ КРАЙНИЦИ И СТОМАХЪТ	119
III ВЪЛКЪТ ОВЧАР	121
IV ЖАБИТЕ, КОИТО ИСКАЛИ КРАЛ	123
V ЛИСИЦА И КОЗЕЛ	125
VI ОРАИЦАТА, ДИВАТА СВИНЯ И КОТКАТА	127
VII ПИЯНИЦАТА И ЖЕНА МУ	129
VIII ПОДАГРАТА И ПАЯКЪТ	131
IX ВЪЛК И ЩЪРКЕЛ	133
X ЛЪВЪТ, ПОБЕДЕН ОТ ЧОВЕКА	134
XI ЛИСИЦАТА И ГРОЗДЕТО	135
XII ЛЕБЕД И ГОТВАЧ	136
XIII ВЪЛЦИ И ОВЦЕ	137
XIV СТАРИЯТ ЛЪВ	139
XV ФИЛОМЕЛА ¹ И ПРОКНА	140
XVI УДАВЕНАТА ЖЕНА	142
XVII НЕВЕСТУЛКАТА, ВЛЯЗА В ХАМБАРА	144
XVIII КОТАРАКЪТ И СТАРИЯТ ПЛЪХ	145

КНИГА ЧЕТВЪРТА

I ВЛЮБЕНИЯТ ЛЪВ.....	149
II ОВЧАР И МОРЕ.....	151
III МУХА И МРАВКА.....	153
IV ГРАДИНАРЯТ И НЕГОВИЯТ СЕНЬОР.....	155
V МАГАРЕ И КУЧЕНЦЕ.....	157
VI ВОЙНАТА МЕЖДУ ПЛЪХОВЕТЕ И НЕВЕСТУАКИТЕ.....	159
VII МАЙМУНА И ДЕЛФИН.....	161
VIII ЧОВЕКЪТ И ДЪРВЕНИЯТ ИДОЛ.....	163
IX СОЙКАТА С ПАУНОВИ ПЕРА.....	164
X КАМИЛАТА И ПЛАВАЩИЯТ КЛОН.....	165
XI ЖАБА И ПЛЪХ.....	166
XII ДАР ОТ ЖИВОТНИТЕ ЗА АЛЕКСАНДЪР.....	168
XIII КОНЯТ, КОЙТО ИСКАЛ ДА ОТМЪСТИ НА ЕЛЕНА.....	171
XIV ЛИСИЦА И ПАМЕТНИК.....	173
XV И XVI ВЪЛКЪТ, КОЗАТА И КОЗЛЕТО..ВЪЛКЪТ, МАЙКАТА И ДЕТЕТО.....	174
XVII ОТГОВОРЪТ НА СОКРАТ.....	177
XVIII СТАРЕЦЪТ И НЕГОВИТЕ СИНОВЕ.....	178
XIX ОРАКУЛЪТ И БЕЗБОЖНИКЪТ.....	180
XX СКЪПЕРНИКЪТ, КОЙТО ИЗГУБИЛ СЪКРОВИЩЕТО СИ.....	181
XXI ОКОТО НА СТОПАНИНА.....	183
XXII ЧУЧУЛИГАТА И НЕЙНИТЕ РОЖБИ, И СТОПАНИНЪТ НА НИВАТА.....	185

КНИГА ПЕТА

I ДЪРВАРЯТ И МЕРКУРИЙ.....	191
II ГЛИНЕНОТО И ЖЕЛЯЗНОТО ГЪРНЕ.....	194
III РИБКАТА И РИБАРЯТ.....	196
IV УШИТЕ НА ЗАЕКА.....	197
V ЛИСИЦАТА С ОТКЪСНАТАТА ОПАШКА.....	198
VI СТАРИЦАТА И ДВЕТЕ СЛУТИНИ.....	199
VII САТИР И СТРАННИК.....	201
VIII КОН И ВЪЛК.....	203
IX ОРАЧЪТ И ДЕЦАТА МУ.....	205
X ПЛАНИНАТА, КОЯТО РАЖДА.....	206
XI СЪДБАТА И ДЕТЕТО.....	207
XII ЛЕКАРИТЕ.....	208
XIII КОКОШКАТА СЪС ЗЛАТНИТЕ ЯЙЦА.....	209

XIV МАГАРЕТО, НОСЕЩО СВЕТИНИ	210
XV ЕЛЕН И ЛОЗА	211
XVI ЗМИЯ И ПИЛА	212
XVII ЗАЕК И ЯРЕБИЦА	213
XVIII ОРЕЛ И БУХАЛ	214
XIX ЛЪВЪТ СЕ ГОТВИ ЗА ВОЙНА	216
XX МЕЧКАТА И ДВАМАТА ПРИЯТЕЛИ	217
XXI МАГАРЕТО, ПРЕОБЛЕЧЕНО В ЛЪВСКА КОЖА	219

КНИГА ШЕСТА

I И II ОВЧАРЯТ И ЛЪВЪТ ЛОВЕЦЪТ И ЛЪВЪТ	223
III ФЕБ И БОРЕЙ	225
IV ЮПИТЕР И ИЗПОЛИЧАРЯТ	227
V ПЕТЛЕТО, КОТАРАКЪТ И МИШЛЕТО	229
VI ЛИСИЦАТА, МАЙМУНАТА И ЖИВОТНИТЕ	231
VII КАТЪРЪТ, КОЙТО СЕ ХВАЛЕЛ СЪС СВОЕТО РОДОСЛОВИЕ	233
VIII СТАРЕЦЪТ И МАГАРЕТО	234
IX ЕЛЕНЪТ, КОЙТО СЕ ОГЛЕЖДАЛ ВЪВ ВОДАТА	235
X ЗАЕК И КОСТЕНУРКА	236
XI МАГАРЕТО И НЕГОВИТЕ ГОСПОДАРИ	238
XII СЛЪНЦЕТО И ЖАБИТЕ	240
XIII СЕЛЯНИН И ЗМИЯ	241
XIV БОЛНИЯТ ЛЪВ И ЛИСИЦИТЕ	243
XV ПТИЦЕЛОВЕЦЪТ, ГЕРАКЪТ И ЧУЧУЛИГАТА	244
XVI КОН И МАГАРЕ	245
XVII КУЧЕТО, КОЕТО ИЗПУСНАЛО ПЛЯЧКАТА ЗАРАДИ СЯНКАТА Й	246
XVIII ЗАТЪНАЛИЯТ КАРУЦАР	247
XIX ШАРЛАТАНИНЪТ	249
XX БОГИНЯТА НА РАЗДОРА	251
XXI МЛАДАТА ВДОВИЦА	253
ЕПИЛОГ	

КНИГА СЕДМА

НА ГОСПОЖА ДЪО МОНТЕСПАН	259
I ЖИВОТНИТЕ, БОЛНИ ОТ ЧУМА	261
II НЕЩАСТНИЯТ СЪПРУГ	263

III ПЛЪХЪТ ОТШЕЛНИК.....	265
IV КАКВАТО ЧАПЛАТА, ТАКАВА И МОМАТА.....	267
V ЖЕЛАНИЯТА.....	270
VI КРАЛ ЛЪВ И НЕГОВИЯТ ДВОР.....	272
VII ЛЕШОЯДИТЕ И ГЪЛЪБИТЕ.....	274
VIII ПОЩЕНСКАТА КОЛА И МУХАТА.....	276
IX МЛЕКАРКАТА И ГЪРНЕТО С МЛЯКО.....	278
X КЮРЕТО И МЪРТВЕЦЪТ.....	280
XI ЧОВЕКЪТ, КОЙТО ТИЧАЛ СЛЕД СЪДБАТА, И ЧОВЕКЪТ, КОЙТО Я ЧАКАЛ В ЛЕГЛОТО СИ.....	282
XII ДВАТА ПЕТЕЛА.....	285
XIII НЕБЛАГОДАРНОСТТА И НЕСПРАВЕДЛИВОСТТА НА ХОРАТА КЪМ СЪДБАТА.....	287
XIV ГАДАТЕЛКИТЕ.....	289
XV КОТАРАКЪТ, НЕВЕСТУЛКАТА И ЗАЕКЪТ.....	291
XVI ГЛАВАТА И ОПАШКАТА НА ЗМИЯТА.....	293
XVII ЖИВОТНО НА ЛУНАТА.....	295

КНИГА ОСМА

I СМЪРТТА И УМИРАЩИЯТ.....	301
II ОБУЩАР И БОГАТАШ.....	303
III ЛЪВЪТ, ВЪЛКЪТ И ЛИСИЦАТА.....	305
IV СИЛАТА НА БАСНИТЕ.....	307
V ЧОВЕКЪТ И БЪЛХАТА.....	310
VI ЖЕНИТЕ И ТАЙНАТА.....	311
VII КУЧЕТО, КОЕТО НОСИЛО ОБЯДА НА СТОПАНИНА СИ.....	313
VIII СМЕШНИКЪТ И РИБИТЕ.....	315
IX ПЛЪХЪТ И СТРИДАТА.....	317
X МЕЧОК И ГРАДИНАР.....	319
XI ДВАМАТА ПРИЯТЕЛИ.....	321
XII ПРАСЕТО, КОЗАТА И ОВЕНЪТ.....	323
XIII ТИРСИС И АМАРАНТА.....	325
XIV ПОГРЕБЕНИЕТО НА ЛЪВИЦАТА.....	328
XV ПЛЪХЪТ И СЛОНЪТ.....	330
XVI ПРЕДСКАЗАНИЕТО.....	332
XVII МАГАРЕТО И КУЧЕТО.....	335
XVIII ПАШАТА И ТЪРГОВЕЦЪТ.....	337
XIX ПОЛЗАТА ОТ ЗНАНИЯТА.....	339

XX ЮПИТЕР И ГРЪМОТЕВИЦИТЕ	341
XXI СОКОЛ И ПЕТЕЛ	344
XXII КОТАРАК И ПЛЪХ.....	346
XXIII ПОТОК И РЕКА.....	348
XXIV ВЪЗПИТАНИЕТО	349
XXV ДВЕТЕ КУЧЕТА И МЪРТВОТО МАГАРЕ	350
XXVI ДЕМОКРИТ И АБДЕРЯНИТЕ.....	352
XXVII ВЪАКЪТ И ЛОВЕЦЪТ	354

КНИГА ДЕВЕТА

I ИЗМАМНИЯТ ПАЗИТЕЛ	359
II ДВАТА ГЪЛЪБА.....	362
III МАЙМУНА И ЛЕОПАРД.....	365
IV ЖЪЛЪД И ТИКВА	367
V УЧЕНИК, УЧИТЕЛ И ГРАДИНАР.....	369
VI СКУЛПТОРЪТ И СТАТУЯТА НА ЮПИТЕР	371
VII МИШКА, ПРЕВЪРНАТА В ДЕВОЙКА.....	373
VIII ЛУДИЯТ ПРОДАВАЧ НА МЪДРОСТ	376
IX СТРИДАТА И ИЩЦИТЕ	378
X ВЪАКЪТ И ДРЪГЛИВОТО КУЧЕ.....	380
XI НИЩО ИЗЛИШНО.....	382
XII СВЕЩТА.....	384
XIII ЮПИТЕР И ПЪТНИКЪТ.....	385
XIV ЛИСАН И КОТАРАН	387
XV МЪЖЪТ, ЖЕНАТА И КРАДЕЦЪТ	389
XVI СЪКРОВИЩЕТО И ДВАМАТА МЪЖЕ	391
XVII МАЙМУН И КОТАРАН.....	393
XVIII ЯСТРЕБ И СЛАВЕЙ.....	395
XIX ОВЧАРЯТ И НЕГОВОТО СТАДО	397
XX НА ГОСПОЖА ДЪО ЛА САБЛИЕР	399
XXI ДВА ПЛЪХА, ЛИСИЦА И ЯЙЦЕ.....	404

КНИГА ДЕСЕТА

I ЧОВЕК И СМОК.....	409
II КОСТЕНУРКАТА И ДВАТА ПАТОКА	412
III РИБИТЕ И КОРМОРАНЪТ	414
IV ЗАРИТОТО БОГАТСТВО.....	416

V ВЪЛКЪТ И ОВЧАРИТЕ	418
VI ПАЯК И ЛЯСТОВИЦА	420
VII ЯРЕБИЦАТА И ПЕТЛИТЕ	422
VIII КУЧЕТО С ОТРЯЗАНИТЕ УШИ	423
IX ОВЧАРЯТ И КРАЛЯТ	424
X РИБИТЕ И ОВЧАРЯТ С КАВАЛА	427
XI ДВАТА ПАПАГАЛА, КРАЛЯТ И КРАЛСКИЯТ СИН	429
XII ЛЪВИЦАТА И МЕЧКАТА	432
XIII ДВАМАТА ПРИКЛЮЧЕНЦИ И ТАЛИСМАНЪТ	434
XIV НА ХЕРЦОГ ДЪО ЛАРОШФУКО	436
XV ТЪРГОВЕЦЪТ, КРАЛСКИЯТ СИН, ОВЧАРЯТ И БЛАГОРОДНИКЪТ	439

КНИГА ЕДИНАДЕСЕТА

I ЛЪВЪТ	443
II КАК БОГОВЕТЕ ПОУЧАВАТ ЕДИН СИН НА ЮПИТЕР	445
III СТОПАНИНЪТ, КУЧЕТО И ЛИСИЦАТА	447
IV СЪНЯТ НА МОГОЛА	450
V ЛЪВЪТ, МАЙМУНАТА И ДВЕТЕ МАГАРЕТА	452
VI ВЪЛКЪТ И ЛИСИЦАТА	455
VII ДУНАВСКИЯТ СЕЛЯНИН	457
VIII СТАРЕЦЪТ И ТРИМАТА МЛАДЕЖИ	460
IX МИШКИТЕ И БУХАЛЪТ	462
ЕПИЛОГ	464

КНИГА ДВАНАДЕСЕТА

I СПЪТНИЦИТЕ НА ОДИСЕЙ	467
II КОТАРАКЪТ И ДВЕТЕ ВРАБЧЕТА	471
III СКЪПЕРНИКЪТ И МАЙМУНАТА	473
IV ДВЕТЕ КОЗИ	475
НА НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО БУРГУНДСКИЯ ХЕРЦОГ, КОЙТО ПОИСКА ОТ Г-Н ЛАФОНТЕН БАСНЯ, КОЯТО ДА СЕ КАЗВА КОТАРАК И МИШКА	477
V СТАРИЯТ КОТАРАК И МЛАДАТА МИШКА	478
VI БОЛНИЯТ ЕЛЕН	480
VII ПАТОКЪТ, ПРИЛЕПЪТ И ХРАСТЪТ	481
VIII КАВГАТА НА КУЧЕТАТА С КОТКИТЕ И НА КОТКИТЕ С МИШКИТЕ	483
IX ВЪЛЧАН И ЛИСАН	485

X РАКЪТ И НЕГОВИЯТ СИН	488
XI ОРЕЛ И СВРАКА	490
XII ЯСТРЕБ, КРАЛ И ЛОВЕЦ	492
XIII ЛИСИЦАТА, МУХИТЕ И ТАРАЛЕЖЪТ	497
XIV АМУР И ЛУДОСТТА	499
XV ПЛЪХ, КОСТЕНУРКА, ГАРВАН И ГАЗЕЛА	501
XVI ГОРА И ДЪРВАР	506
XVII ЛИСУТЕР, ВЪЛК И КОН	508
XVIII ЛИСАН И ПУЙКИТЕ	510
XIX МАЙМУНЪТ	512
XX СКИТСКИЯТ ФИЛОСОФ	513
XXI СЛОНЪТ И МАЙМУНАТА НА ЮПИТЕР	515
XXII ЛУДИЯТ И МЪДРЕЦЪТ	517
XXIII АНГЛИЙСКАТА ЛИСИЦА	518
XXIV ДАФНИС И АЛЦИМАДУРА	521
XXV ФИЛЕМОН ¹ И БАВКИДА	525
XXVI ЕФЕСКАТА МАТРОНА	532
XXVII БЕЛФЕГОР	538
XXVIII ДЪЩЕРИТЕ НА МИНИЙ	547
XXIX СЪДИЯТА, БОЛНОГЛЕДАЧЪТ И ПУСТИННИКЪТ	563

**СТИХОТВОРЕНИЯ, КОИТО НЕ СА ВКЛЮЧЕНИ В КНИГАТА *Басни*,
ИЗДАДЕНА ПРИЖИВЕ НА ЛАФОНТЕН**

XXXI СЛЪНЦЕТО И ЖАБИТЕ	569
XXXII ПЛЪХОВОТО ВОЙНСТВО	571
XXXIII ЛИСИЦАТА И КАТЕРИЧКАТА	573

Книга първа

I

ЩУРЕЦ И МРАВКА

Щурецът цяло лято пял,
след края му разбрал,
че като духне севернякът,
студени, гладни дни го чакат,
5 щом докато се веселил,
с храна не бил се запасил.
За да избегне глад, неволи,
отишъл мравката да моли
да му даде назаем тя
10 храна поне до пролетта.
„Пък аз през следващото лято
ще ти се отплатя богато
и всичко, с лихвите, във брой
ще си ти върна“ – казал той.
15 Но стиснатата Баба мравка
не чула жалната молба.
„Ти лятото къде проспа?“ –
му рекла тя на подигравка.
„Аз ден и нощ от все сърце
20 на всички пеех за разтуха.“
„Е, щом си пял за тоз, що духа,
тогава тропкай днес хорце.“

II

ГАРВАН И ЛИСИЦА

Бил кацнал гарванът на кичест клон
и сиренце във клюна стискал здраво.
Лисицата дошла и с мил поклон
му заприказвала лукаво:
5 „Приятелю сладкоречив,
в гората аз не зная от тебе по-красив.
И ако твоите звучни песни
са в тон с перата ти чудесни,
като същински феникс ще бъдеш ти сред нас.“
10 А гарванът, зарадван от хитрата уловка,
дал воля там на своя глас,
но паднало парчето от черната му човка
и подлата лисица го грабнала със смях.
„Ласкатели щом слушаш, тях
15 ще храниш цял живот за своя сметка“ –
му казала за сбогом коварната кокетка.
Тъй сиренцето друг изял,
а гарванът посрамен поуката разбрал.

III

ЖАБАТА, КОЯТО ИСКАЛА ДА СТАНЕ ГОЛЯМА КОЛКОТО ВОЛА

Видяла дребна жаба вол,
харесало ѝ тялото могъщо,
за да изпъкне тя пред всички в своя гъол,
решила с едър ръст да се сдобие също
5 и занадувала се тази твар.
Към жабите във гъстия шавар
обърнала се тя: „Пораснах ли голяма?“ –
Надувайки се пак безспир,
щом казали ѝ те: „Промяна още няма“ –
10 надула се така, че пукнала подир.
Мнозина в този свят на глупостта робуват:
тъй всеки буржоа желае замък днес,
васалът търси кралска чест,
слугата за слуги бленува.

IV

ДВЕТЕ МУЛЕТА

- Две мулета вървяха – едното с куп овес,
а другото с пари върху самара.
Бе второто безкрайно доволно от товара,
приемаше го явно за преголяма чест,
5 и тичаше сербез-сербез,
като си тръскаше звънчето.
Но заради парите в миг
изскочиха бандити с вик
и хванаха юздите на мулето превзето.
10 А то се разлюти и ето,
че хвърли къч, затуй с камшик
набиха го те здраво и то от болка зина:
„Ох, участ злополучна, защо набит съм аз,
а мулето с овеса с камшика се размина?“
15 Отвърна другото тогаз:
„Тъй пати, който драпа за служба нависоко
и затова вината във себе си дири.
Овес да беше носил, а не торба с пари,
не биха те набили тъй жестоко.“

V

ВЪЛК И КУЧЕ

Зли кучета тъй пазели стадата,
че бил вълкът изпосталял от глад.
Веднъж той срещнал дог охранен, як и млад,
изгубил своя път случайно във гората,
5 и рекъл си: „С охота днес
аз бих похапнал този пес!“
Но го обхванала тревога,
че ако почне битка с дога,
едва ли би го победил.
10 Тогава кротко приближил
и комплименти заредил
за хубавия вид на псето.
А то отвърнало превзето:
„За да сте сит и весел и да цари тук мир,
15 гората напуснете, сир.
За вашето проклето племе
животът ще е тежко бреме,
защото тук ви чакат опасност и злини.
Ще виете от глад и колкото да бдите,
20 не ще избегнете бедите.
А дойдете ли с мен, ви чакат светли дни.“
„Какво ще правя там, ако сменя гората?“ –
попитал звярът с рязък глас.
„О, нещо много дребно. Ще пъдите крадци,

- 25 нахалници и пришълци.
На своя господар, щом тачите родата,
във ред ще са нещата.
Заплатата ви, драги, от кости и ребра
ще бъде винаги добра
30 и ще ядете до насита.“
Разчувствал се вълкът пред този нов живот
но виждайки врата на кучето, попитал:
„Това не е ли белег от хомот?
„О, не!“ – „Все пак?“ – „О, не!“ – „Но моля ви, кажете.“ –
35 „Е, често на въже сред селския имот
съм вързан. Но това е нищо, разберете.“ –
„Завързан? Че не сте ли на пълна свобода?“ –
попитал пак вълкът. – „Не често, но си струва.“
„А мен пред свободата богатите блюда
40 съвсем не ме интересуват.
И за имане даже не сменям този лес.“
Затуй вълкът на воля се скита и до днес.

VI

ЮНИЦАТА, КОЗАТА И ОВЦАТА В СЪДРУЖИЕ С ЛЪВА

- Коза, овца, юница, посестрими добри,
поканили лъва да създадат задруга
и всичко да поделят — добро и зло дори,
без разлика на сан, предимство и заслуга.
- ⁵ В капана си козата открила призори
елен и всички там повикала веднага,
когато се събрали, лъвът им заявил:
„От плячката на нас по четвърт се полага.“
Разкъсал той елена и после продължил:
- ¹⁰ „Един дял вземам аз, защото
съм царят на гората, сред всички вас съм пръв
и с гордост се наричам лъв.
И втори дял ще взема от месото,
защото съм безспорно най-силният сред вас.
- ¹⁵ Като храбрец, ще взема и следващата част,
а който мисли тук, че нещо му се пада
от плячката пред нас, тогава за награда
веднага го разкъсвам аз.“

VII

ДИСАГИТЕ

- До всяка жива твар изпрати Зевс обява
да дойдат на съвет край светлия му храм
и който нещо в себе си не одобрява,
спокойно да признае сам,
5 а той ще го оправи нещо.
„Маймуно – рече Зевс, – ще споделиш ли нещо?
Със другите сравни ти своята красота
и прецени дали я бива.
Доволна ли си?“ – „О, разбира се, че да!
10 Не съм ни гърбава, ни крива,
със хубави черти и най-нормален вид.
Но мечката е груб и тромав индивид,
от своя лош късмет дали ще се оплаче.“
Чу мечката това, обаче
15 взе своята снага сама да хвали там,
но слона нагруби, че бил с хобот голям,
с провиснал тлъст гърбук и с крак като колона.
Най-мъдър беше той сред този горски двор,
ала в ругателния хор
20 напук на своя нрав бе включен бързо слона
и кита обвини, че той
под слой сланина тежко пъшка.
И мравката дори изкара се герой
и се присмя на дребна въшка.

- ²⁵ Изслуша Зевс сганта с езика ѝ злоблив.
Изгони ги накрай, чул все един мотив
във техните слова, посочващ чужди грешки –
грозник е всеки друг, аз само съм красив.
Пръв в този подъл спор е май родът човешки –
³⁰ за своите грешки сляп, за чуждите – окат
е всеки в този грешен свят.
Бог всички е създал на този свят с дисаги
и всеки спазва тук един и същи ред:
торбата с лични грешки човек отзад все слага,
³⁵ а с чуждите недъзи – торбата е отпред!

VIII

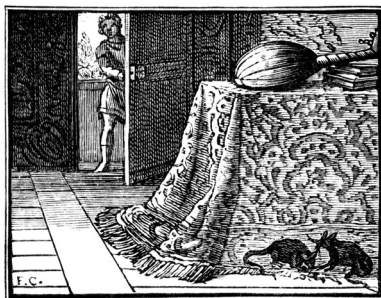
ЛЯСТОВИЦА И ПТИЧКИ

Безброй земи и океани
бе лястовицата видяла по света.
С богатия си опит тя
предсказваше вълни, циклони, урагани,
5 та можеше моряк дори
на нея да са довери.
Веднъж през пролетта видяла как засява
един селяк коноп и лен в бразди безчет,
тя птичките събра да им даде съвет:
10 „Сестрици, тоз сеяч опасност предвещава,
далеч ще отлетя, но се боя за вас,
че тези семена, разпръснати в земята,
вещаят в недалечен час
за всички птици тук угроза непозната.
15 От техните стебла капани ще плетат,
с тях после ще ви изловят,
и ще ви сложат на софрата.
За да не ви заловят в плен
със примки от коноп и лен,
20 зърната изкълвете, птички.“
Уви, не бе съветът чут.
Присмяха ѝ се вкупом всички,
че туй било излишен труд.
Конопът избуя и тя тогава рече:

- 25 „Скубете, ни едно стъбло
да не остане, инак зло
ви дебне и не е далече.“
„Прокобнице, млъкни! – извикаха отвред –
сто птици как ще убедите
30 да скубят лена от браздите?
Не искаме такъв съвет!“
Засетият коноп порасна
и лястовицата пред всички заяви:
„Сестри, надеждата угасна.
35 Съветите от мен не слушахте, уви,
но се пазете от селяка.
Щом житото ожъне той,
ви готви хитрости безброй
и вас голямо зло ви чака.
40 Със примки от коноп навред
той птички ще лови безчет.
Бъдете, моля ви, по-дръзки,
сменете своя дом с такава лекота,
с каквато правят туй и жерави, и гъски.
45 Не могат вашите ята
морета и земи, уви да прекосяват
и от смъртта да се спасяват.
За да се съхрани родът ви вековит,
търсете си подслон във някой схлупен зид.“
50 Отхвърлил нейните съвети,
цвърчащият рояк я обруга във хор
както троянците, от гняв нелеп обзети,
ругаели Касандра¹, че предвещава мор.
Прокобата все пак се случи,
55 настана гибелно тегло.
Щом някой не желае от друг да се поучи,
той вижда злото чак когато е дошло.

¹ Дъщеря на троянския цар Приам и Хескуба. Аполон ѝ вдъхнал пророческа дарба, но тъй като не отвърнала на любовта му, той направил така, че никой да не вярва на предсказанията ѝ. А тя напразно пред дървения кон предсказвала гибелта на Троя.

IX

ГРАДСКИЯТ ПЛЪХ И ПОЛСКИЯТ ПЛЪХ

- Поканил плъх, живеещ във градчето,
с изискан маниер на дипломат,
приятел – плъх, живеещ във полето,
на изобилен празничен обяд.
- 5 Килим персийски, а върху софрата –
едно до друго – ястия безчет.
Представяте си радостта, която
им обещаващ пищният банкет.
Била храната вкусна, ароматна
- 10 и всичко имало на тоз гуляй,
но ето че на срещата приятна
най-ненадейно някой сложил край.
Те чули ясно, че отвън, край прага
незнайно кой внезапно прошумял.
- 15 Стопанинът от страх се скрил веднага
и гостът му след него отърчал.
Щом спрял шумът, отново се прибрали,
но да си ходи гостът му решил.
„Къде? Виж колко малко сме изяли“ –

²⁰ учтиво домакинят възразил.
Но гостът настоявал да се връща:
„За днеска стига. Каня те, ела
да ми гостуваш утре в мойта къща.
Да, знам, храната ми не би била
²⁵ тъй вкусна като твойта и богата.
Не е така блестящ и моят бит,
но всеки седнал вкъщи на софрата
без страх се храни и си тръгва сит.“

Х

ВЪЛК И АГНЕ

- По-силният навред във всичко се налага –
в туй ще ви убедя веднага.
Самотно агне пиело вода,
нагазило във ручей хладен,
5 наблизо минал вълк, изпосталял и гладен
и го съгледал, за беда.
„Защо – подел вълкът – ми мътиш ти водата?
Това е дързост непозната,
затуй ще те накажа аз.“
10 Отвърнало му то с невинен, кротък глас:
„За Бога, сир, не се гневете,
Сам вижте тук и преценете:
че аз съм до брега тревист,
в потока чист,
15 под вас на цели двайсет крачки.
И не разбирам как така
водата мъта ви сега.“
„Не, мътиш я! – заявил вълкът към своята плячка. –
Освен това, зимъс оклеветил си мен.“

- ²⁰ „Но как? Не съм било родено в онзи ден,
все още суча си от мама.“
„Тогава брат ти!“ – „Братче нямам.“ –
„Или пък някой друг. За мъст жадувам днес:
заради злобата голяма,
²⁵ която всеки ваш пастир и пес
изпитва спрямо мен. Това не се прощава.“
Отмъкнал агнето вълкът
и го разкъсал в близката дъбрава
без следствие и съд.

XI

ЧОВЕКЪТ И НЕГОВОТО ОТРАЖЕНИЕ

На г-н херцог дьо Ларошфуко¹

Един със своята хубост се хвалел, че била
безмерна и че нийде в света подобна няма;
лицето си оглеждал безспир в огледала
но винаги твърдял, че има в тях измама
5 и по-красив е всъщност. Ала Съдбата лек
потърсила за тоз човек:
покрила тя в дома му стените и тавана
с огледала безброй,
но все такъв излизал той,
10 когато се оглеждал в тях, търсейки промяна.
Тогава този Нарцис какво е предприел?
Оттеглил се в далечен, от всички скрит предел,
с надежда да избяга той от огледалата.
Но там река течела и зърнал във водата
15 лика си отразяван пак.
Безмерно се ядосал суетният глупак,
че вижда там отново лик грозен и невзрачен,
и бил от този образ тъй много отвратен,
че и реката той от онзи ден

¹ Франсоа дьо Ларошфуко (1613–1680) е френски писател и философ. Най-значителните негови произведения са „Максими и размисли“ и „Мемоари“.

²⁰ избягвал всячески, така че
да се спаси от този гнет.
Във баснята представих една банална грешка,
която прави всеки от суета обзет.
Да бъдеш самовлюбен е слабост най-човешка,
²⁵ и всеки се надява, че сам е съвършен,
а вижда само грешки на друг в огледалата.
Реката, вмъкната от мен,
е „Максими“ – таз книга на всички нас позната.